

MAGYAR KURIR.

Nr. 27.

Indult Bétsből, Pénteken, September 30-dikán, 1831.

B é t s.

A' közönséges vélekedés azt kívánja, hogy a' hova még az uralkodó cholera el nem hatott, mindenütt hathatósan óltalmazó és bátorságba helyezettető eszközök használtassanak. Természetes dolog, hogy az emberek egy ilyen a' fenyegető veszedelem elhárítására, vagy ha már jelen van annak további terjedése akadályoztatására minden lehető módot elő vegyenek. Még pedig, a' mi különös dolog, nem híven annak, a' mi más helyeken történt, 's kétségbe hozván a' sok áldozatokkal tett tapasztalásokat, ki ki maga akar szabadító segítséget találni és készíteni. De valójában hasznos és szükséges is minden előítéletektől szabadon 's az igazsághoz ragaszkodó lélekkel vizsgálni meg azon kérdést; hogy mitsoda következése volt eddig a' nyavalya további terjedését akadályoztató intézeteknek. Ennek megfejtésére sok egymással ellenkező vélekedések hoztak fel. Midőn némelyek azt hitték, hogy vagynak bizonyos azon rossz ellen óltalmazó és bátorságba helyezettető eszközök, mások azokat vagy meg tagadták vagy éppen haszon nélkül valóknak lenni állították. A' rosszat csak kevesen esmérték, keveseknek volt abban módjuk, hogy helyes szempontból tekinthessék azokat a' pestis által okozott nyomorúságokat és inségeket, mellyeket az, annak meggátolására tett

készületek vonnak magok után. A' veszedelmet mind addig, míg távol volt nagyító üvegen nézték az emberek. Azon közben a' környülállások más formátvettek magokra, a' közönséges vélekedés, melly elébb a' megtsalódás és főképen a' nagyított félelem által félre vezetett vala, állandóbb és az igazsággal megegyezőbb fundamentomot nyert. Bártsak ez, mindenütt, a' hol még idő enged, illendő figyelemre méltóztatódnék.

A' mi Kegyelmes Tsászáruk és Királyunk, a' ki az ő alattvalóinak jólléte felől olly atyai képpen gondoskodik, a' Cholerának Oroszországban lett kiütése után, az Orosz Országgal határos széleken mindjárt katonai Kordont állított fel, hogy mind a' maga birodalmát, mind pedig egész Európát ezen dühösködő nyavalya pusztításaitól megoltalmazhassa. — Minden áldozat és igyekezet mellett is a' Cholera Gallitziába beütött. A' házak és helységek elzárásával akarták azt feltartóztatni, de ez sem használt semmit, 's az mind tovább tovább terjedt. Későbbén második katonai Kordon is rendelődött, hogy a' Cholerától Gallitziának N. Nyugoti része és a' több Austriai tartományok megmentessenek, — de ennek sem volt kívánatos következése. Hasonlóképpen történt a' dolog Magyar Országon. Ott is semmi áldozat, fáradság, költség nem kíméltetett. Mint Gallitziában ott is, majd minden Megye,

Város és helység elzárta magát, egymástól, — mind a' mellett is a' betegség villám módjára terjedt, sehol sem kedvezve szinte mindenütt egyformán kívánta az áldozatot. Alsó Ausztriát és Morva Országot sem lehetett még a' legszorosabb Kordonnal is a' Cholera dühétől megmenteni. — Későbbben a' fő Városban is elkezdé pusztítását. Itt is mint egyébbütt a' házak elzárásai semmi határt nem vethetének a' nyavalya további terjedésének. Néhány nap múlva a' bezárások felszabadították, 's a' betegek száma azonnal kissebbedni kezdett. Az elzárások sehol sem használtak, sehol sem vetettek meghághatatlan gátot a' nyavalya további harapódzásának, 's a' helyett hogy a' félelmet, a' nyughatatlanságot eloszlatták volna, azt inkább nagyították 's azon helyekre is elterjesztették, mellyek az előtt szerentsés tsendességben éltek; szóval, mindenütt ellenkező következtést szültek, mint a' mint várta volna az ember. A' vérség és barátság köteleit, mellyek az embert az emberhez kaptsolják, feloldozták; irtózáva került a' magzat szüleit, a' szülék gyermekeiket, a' férj feleségét, a' feleség ferjét, a' betegség legelső kiütésekor a' beteget segedelem nélkül elhagyák. Így sok beteg nem annyira az uralkodó nyavalya dühének, mint a' büntetést érdemlő eltitkolásnak és a' segedelem nem léteének lett áldozatja. — A' szokásban jött elzárások az adás vevés útait is megnehezítették, sok ezerek kereset módjának forrásait bédugták. Sok ezerek minden élelem és kereset módjától megfosztatva a' legnyomorultabb sorsra jutottak, és áldozatai lettek volna azon nyavalyának, mellytől őket mególtalmazni kívánták, ha közönséges és magános jóltévők nekik segedelmet nem nyújtottak volna. Nem lehet tehát tsudáلكozni, hogyha ugyan azon közönséges vélekedés, melly

előbb félre vezetette, megtsalódva vagy rosszszúl útasítottva, az elzárásokat mint óltalmazó eszközt úgy tekintette; most azokat megveti és mint veszedelmet árasztókat úgy nézi. Éppen azért méltán magasztalják Béts lakosi az ő Kegyelmes Tsászárjoknak böltsességét, a' ki ezen pusztító nyavalya elkerülhetetlen nyomorúságait enyhíti; és olly hathatósan munkálkodik alattvalóit ennek következtető további inségeitől óltalmazni. A' tsendesség melly külömben is tulajdon Charactere ezen város lakosainak, ismét közibe visszatért. Sehol sem találja az ember nyomát azon szorongató nyughatatlanságnak, mellyet a' nyavalya első megjelenése mindenütt okozta, és a' mellyet az először használt elzárások neveltek. Önként, semmi félelmet és irtózást nem esmerve siet minden a' betegek segítségére és a' jóltévő egyesületek mind a' munkára alkalmatosokat, mind a' dologra tehetetleneket a' szükséges segedelem felől bizonyosokká teszik.

Ő Ts. K. Felsége böltsen megfontolván az eddig tett tapasztalásokat, hogy t. i. az ollyan házak elzárása, mellyekben cholerás betegek vannak vagy kihaltak; nemcsak haszontalan, de sok tekintetben a' veszedelmet még inkább neveli; azt méltóztatott kegyelmesen parantsolni, hogy minden e' féle elzárások megszűnjenek, 's e' helyett leginkább minden gond arra fordittassék, hogy az ágybelik, 's ruházatok megtisztittassanak, és a' szobák tisztán tartassanak. Ugyan ezen tekintetekből az újabb Kordonoknak és a' velek egybeköttetett Contumáztoknak is állítását annyival inkább sürgőteleneknek tartja Ő Felsége, mivel azok, azonkívül hogy felette költségesek, 's tzelra még sem vezetnek, a' közösülést 's kereskedést az egész Monarchiában elzsibbasztják 's ennek a, Státusra

nézve igen káros következései vagynak; a' honnan Alsó Austria és a' vele szomszéd Tartományok között, a' már eddig fenn álló Kordonokon kívül, más újak nem fognak vonattatni.

F r a n t z i a O r s z á g.

A' legközelebbi alkalmatossággal említett Párisi Zendülésről a' Moniteur Sept. 18 kán bővebben így ír: Híre futamodván Párisban Sept. 16-kán a' Lengyel Országban történt szerentsétlen esetnek, mellyet attól a' Király és az ő Ministereinek minden igyekezete sem fordithattott el; sok ifjú emberek kalapjokra fátlyolt kötöttek, szomorúságoknak, vagy is inkább, a' mint a' következés megmutatta, az azért való boszszuállás végett lejendő öszveseregléseknek jeléül. Tsak hamar öszve is gyülekeztek mintegy 300-zan a' Palais-Royalba, a' hol kilármázván magokat, egész falkástól mentek a' Kaputzinus-Bástyán lévő külső dolgok Ministerének házához, mellynek ablakait ezen kiáltások között: Éljen Lengyel Ország! Le a' Ministerekkel! bevervén, tovább állottak. Egyéberánt sem ez, sem más tsoportok az nap, az említett kiabáláson, és egy fegyvermíves bóltjának kirablásán kívül semmi tsint nem tettek, és a' Városban lévő köz bátorságra ügyelő Tiztség elég vólt a' megbomlott rendet visszaállítani, 's szoros vígyázása által azt fenntartani. De más nap, az az Sept. 17-kén, ismét több tsapatok gyülekeztek a' Kaputzinus-Bástyára, a' külső dolgok Ministerének kikotsizására várakozván. Az a' kotsi, mellyben a' Ministeri-Tanáts Elölülője és a' külső dolgok Ministere ült, alig jött ki a' Palota udvarából, mídön a' nyughatatlanok irtóztató módon kiáltozván készülnek annak megtartóztatásához. Ezt látván a' Ministerek, parantsolják a'

kotsisnak hogy álljon meg. Az meg áll, a' Ministerek pedig a' kotsiablakból egész bátorsággal kihajolva, olyan néhány szavakat intéztek a' békességháborítókhöz, mellyek azokat valami megzavarodással elegyes bámulásba hozták. Azzal a' kotsi tovább megy, az elébbeni zavarodásból magához jött sokaság pedig utánna, és azt a' Vendome piatzon, a' Kancellariához, a' hova szándékozott, közel, elérte. Minthogy már itt, a' kotsi tovább menetelének akadályoztatásába erősebb mozgások tevődtek, a' Ministerek kiszállván, az egyik t. i. Perier, a' dühösködökhöz fordul 's azt kérdi tőlök: Kivel van bajotok? a' Ministerekkel? azok ímé itt vagynak; kik vagytok? mit tsináltok? ti hamis baráti a' szabadságnak, — ti kik azon Férjfiakra fenitek fogaitokat, a' kiknek a' Törvények végre hajtására a' hatalom által van adva? 'sa't. A' Ministernek ezen beszédére, a' következő, minden határozás nélkül való és zavarodásra mutató szavak: Lengyel Ország, a' Természet jussa 'sa't. adódtak feleletül. Azomban egy, a' Tiztikar házából előállott tsapat katonaság a' zenebonáskodókat szélyel verte. Külömböző órákban a' városnak több helyein is támadtak ilyen tsoportozók, kiknek pajkos lármás és kártévő magok viselete a' városban lévő lakosinak nem kevés alkalmatlanságot okozott. Egy fegyveres bólt ekkor is kirabolgatott. Ugyan ezen nyughatatlanok estve a' Játékszínekre menvén, azoknak Igazgatóitól, azon számos személyek nagy kárára, kiket ez az Intézet táplál, azt kívánták, hogy azok zárattassanak be. Ezen rendetlenségnek a' rendes Katonaság és a' Nemzeti Gárda végét szakasztotta.

Sept. 18-kán ismét új próbák tétettek a' tsendesség megzavarására, de elő-

re minden kitudódván, ezek is semmivé lettek. Egy Dülemison nevű borke-reskedő házában mintegy 20 felfegyverkezett személyek gyültek öszve, a' zenebona plánumainak elintézése végett; ezt a' katonaság körülvétette 's minden benne találtatott személyek megfogattatván, tömlöztzre vitettek.

A' Galignanis Messenger ezen Párisban legközelebb történt rendetlenségek hosszú leírását így rekeszti be: Különösen fontos dolog ez, a' melly a' Nép jó érzésére mutat, hogy a' dolgozó Rend ezen törvénytelen mozgásokból magát egészen kivonta, legfőbb részt azokban, egyedül azon szeles tanuló ifjak vévén, kik mivel a' jelen szünnapokban a' törvény theoriáját nem hallgathatják, a' törvénytiszabást ilyen módon akarják praxisra vonni.

A' Követek Kamarájának Sept. 16. Ülésében folyt nagy szóvitatások után Mauguin felállván, így szóllott: A' Moniteurnek tegnapi előtti tudósítása Frantzia Országot álmélkodással; a' mai pedig a' mi szívünket keserves fájdalommal tölti be. Politikai helyheztetésünk egészen megváltozván, engedjen meg nekem a' Kamara ha azt mondom, hogy a' Környülállások ezen állásunknak, mellybe újannan jöttünk vizsgálatát, mulhatatlanul szükségessé teszik. Mellyre nézve akarom a' Kamarának jelenteni, hogy ha benne meg egyez; a' szerentsétlen Lengyel Ország történeteiről, mint szintén, a' Belgiumi dolgokról is Szombatra vagy Hétfőre a' Ministeriumtól felvilágosítást kívánok. Sebastiani: Az Igazgatóság kész van a' kívánt felvilágosításokra ezen szempillantásban. Lafayette: Nem volna rossz a' Ministeriumnak ajánlott készségét használni. Mauguin menti magát, hogy ő rekedtsége miatt vitatásokba most nem ereszkedhetik 's a' felvilágosításoknak

Hétfőre való halasztását kívánja. Ha azomban a' Minister, a' szerentsétlen Lengyel Ország eseteit most mindjárt elbeszéli, bizonyos lehet benne, hogy a' Kamara figyelmetességét megnyeri. Sebastiani tehát ekképpen felel: Az Igazgatóság, Lengyel Országból minden hozzá érkezett híreket közlött az Úrakkal. Ezen tudósításokat vette ez: hogy Varsó feltételas alku által Orosz kézben, a' Lengyel sereg pedig Módlin vára táján van; — hogy Varsóban, mikor az ostromoltatott csak 24,000 Lengyel, Podoliában pedig 36,000 vólt, és hogy abban az órában, mikor a' hozzánk útasított levél íródott és elküldődött Varsóban tsendesség és nyúgodalom uralkodott. (Igen is, de a' koporsónak nyúgodalma! Oh, ugyan hogy élhet valaki ilyen kitételekkel!) Gen. Lafayette: Juthat eszébe a' Kamarának, hogy ez, nem régen a' Ministeri Tanács Elölülője kezéhez egy Kérőlevelet nyújtott, mellyben a' Lengyel Ország függetlenségének megesmerése kívánódott. Én, az ezen alkalmatossággal tartott beszédemben a' Ministeriumot arra kértem, hogy azon ellenséges mozgásokat, mellyeket Burkus Ország Lengyel Ország ellen tesz, akadályoztassa. Kérem a' Ministeriumot, ha ma nem is, legalább Hétfőn adja tudunkra, hogy a' Kamarának ezen felszólítására mit tsinált? Én nem vagyok azoknak száma között, a' kik azt mondják, hogy Lengyel Ország semmivé fog lenni; nem, — Lengyel Ország nem fog semmivé lenni. Hogy pedig semmivé ne legyen, az a' frantzia Igazgatóságtól függ, csak hogy hathatósabb, és nem olly félénk eszközöket kell elő venni, mint ez ideig. Az alatt míg Varsó körül vólt véve, nem csak az Orosz seregek vették azt körül, hanem magok a' Lengyel Ország eránt ellenséges indulattal viseltető Hatalmasságok is, a' kik köz-

zül legelsőnek a' Burkust teszem. Szám-
talan méltó panaszunk lehet nekünk Bur-
kus Országra. Mondja meg a' Minister
nekem, igaz e' az, hogy azt a' Kurírt,
a' kit a' Minister maga küldött el, ki-
nek útitzéduláját ő (t. i. a' Minister) tu-
lajdon maga írta alá 's a' mit a' Berlin-
ben lévő Frantzia Követ is látott, kü-
lömb külömbféle színek alatt a' Burkus
Igazgatószék Berlinben két hónapig tar-
tótta, és hogy arról az (a' Kurír)
vizszatértkor panaszkodott? Továbbá,
éppen nem az ellenkezés lelkétől vezé-
reltetve, hanem mint a' Lengyel Vitéz-
ség és Igazgatószéknek betsülője azt is
kérdzem, igaz e', hogy a' Frantzia Igaz-
gatószék, az Anglus Ministerium és a'
Londonban lévő frantzia Követ azt mon-
dották a' Lengyeleknek, hogy magokat
mérsékeljék és az ütközettől tartóztassák,
mert azon dolog véghez vitelére, a' mit
Lengyel Országért akarnak tenni, két
hónap kívántatik, 's annak lefolyta után
Lengyel Ország belép a' nagy hatalmas-
ságok sorába. Ha ez így van, méltán
menthetem a' Lengyel Igazgatószéknek,
a' Lengyel sereg és annak vezérének
magok viseletét, úgymint a' kik az em-
lített két hónap alatt, azért kerülték az
ütközetet, és azért nem akadályoztatták
az Orosz seregnek a' Visztula balpartjá-
ra való által szállását, mivel tartottak
tőle, hogy az által a' Frantzia és Anglus
Igazgatószékeknek értek tett jó munkál-
kodásoknak járnak ellene. Jónak tartom
a' Ministereknek előre tudokra adni,
hogy ez egy azon kérdések között, melly-
re Hélfőn okvetetlenül feleletet kívá-
nunk. — Ugyan ekkor Laurence azt
kívánta, hogy midőn a' külső dolgok-
ról felvilágosítást kérünk, kérjünk a'
bennünket közelebbről érdeklő belső
dolgokról is, mellyeknek hasonlókép-
pen olyan állása van, melly azt szük-

ségessé teszi. — Perier ezt is meg-
ígerte.

N a g y B r i t a n n i a.

A' Felső Háznak Sept. 14-diki Ül-
sében Marquis Londonderrynek,
ezen kérdésére, „igaz e', hogy a' Don
Miguel magaviseletéről új panaszok
jöttek az Igazgatószékhez, mellyek azt
(az Igazgatószéket) két Linea hajónak a'
Tájóra lett küldésére ismét kényszerítet-
ték?“ Gróf Grey így felelt: Igen is,
még pedig azon új panaszokat nemcsak
az Anglus Consul tette, hanem a' hajók
Fővezérei és Kereskedők is, 's ugyan ezen
panaszok nemcsak Liszbonában, hanem
Portóban is igen közönségesek. Ugyan
az a' Marquis a' frantzia seregeknek Bel-
giumban való létéről tudakozódván, Gróf
Grey től a' következő feleletet vette:
hogy ő (Gróf Grey) nagyon bízik a' fran-
tzia Kormányzók parolájához, 's hogy
bízik, arra sok okai vagynak. A' Lord
Cancellarius hasonló megjegyzést tett,
nevezetesen: hogy az Anglus Igazgató-
széknek a' Frantziához igen nagy bizo-
dalma van, és ez az utolsó szívesen kí-
vánja Angliával a' békességet fenntarta-
ni. Valójában a' legfontosabb dolog is
a' békességnek ezen két hatalmasságok
közt való megmaradása, úgy mint a' mi-
től az egész Világ békessége függ.

Ugyan azon Háznak Sept. 15-dikén
tartott Ülésében, a' Serről való javallat
helyben hagyása alkalmával a' Lord Can-
cellarius még ezt nyilatkoztatta ki: hogy
ha valamely Sermérő, házában Szeren-
tsejátékokat megszenved, kereskedésről
szólló levelét azonnal elveszti. — Az al-
só Házban, a' Reform-bill nek kinyom-
tatása meghatározott és harmadszori
felolvasása a' folyó hónap 19-dikére te-
vődött.

H o l l a n d i a.

A' Hollandiai Király Sept. 12-kén költ Rendelésében parantsolja: hogy a' Hasseltnél nyert belga ágyúkból, azon Katonák számára, ki az ott vólt ütökötben jelen vóltak, Keresztek készíttessenek, mellyeknek előoldalán van egy megkoronázott W betű babir és tserfa koszorúval körülkerítve, — hátúlsó oldalán ezen szavak: *Trouw aan Koning en Vaderland* (Hűség a' Király és Haza eránt), az esztendő számokkal 1830 és 1831. Az Önkéntesek Keresztheinek karjain olvashatni: „önként.“ A' Kereszt függ egy 2 1/4 újnyi — az Önkénteseké narants szín és zöld, — a' többeké pedig narants szín és kék pántlikán. A' pántlika, Kereszt nélkül, be-tsület jele lesz. Minden Kereszt birtokos kap egyszersmind szolgálatjáról Irásbeli bizonyyságot is.

B e l g a O r s z á g.

Sept. 15-kén érkezett Gen. Bel-liardhoz egy hivatalos levél, mellyet ő azonnal küldött Laekenbe a' Királyhoz, és a' mint mondják, ebben azon frantzia Országból jött Parantsolat vólt, melly szerint a' Frantzia seregeknek, Belgiumból „minden kivétel nélkül“ ki kell menni.

A' Belga Statusnak Sept. 12-ki Ülésében, a' Voksok többsége által Elölülővé Stassart Ur, Vice-Elölülőkké Beyts és Vilain XIV. — Marquis Rhodes és Gróf Ansembourg Titoknokokká választódtak.

Sept. 14-kén a' Finantz-Minister a' Senatus elébe terjesztett törvény javallatjában, a' hadi Ministerium számára 10 Millio Forint költsönözést tart szükségesnek.

B é t s.

Bétsben és külső városaiban choleraiban:

Sept. 26-dika delétől Sept. 27-dik deléig megbetegedtek 61-en; meggyógyultak 39-en; meghaltak 36-tan; betegek voltak még 446-tan.

Sept. 27-dike delétől Sept. 28-dikán deléig megbetegedtek 44-en; meggyógyultak 33; meghaltak 22-ten, betegek voltak még 435-ten.

Sept. 29-dike deléig megbetegedtek 65-ten; meggyógyultak 28-an; meghaltak 28-tzan.

E' szerint Sept. 14 dikétől Sept. 29-dikéig, delig: a' megbetegedettek száma 1315; a' kigyógyultaké 360; a' megholtaké 515; azoké, a' kik még orvoslás alatt maradtak 444.

M a g y a r O r s z á g.

Páparól Sept. 24-dikén 1831.

September 21-dik napján, délelőtti 11 órakor, a' Cholerának áldozatjává lett Nagytiszteletű Márton István Úr, a' Pápai Reformátum Collegiumban, a' Philosophiának elfelejthetetlen Professora. — Esmeretesek nem tsak a' két Magyar Hazában, hanem a' külső Országokon is ennek az első rangú Magyar Tudósnak, a' Tudományos, és Tanítói 's Nevelői pályán lett igazi, és nagy Erdemei, — 's ugyan e' kívánja tőlünk, hogy az ő halálát a' Haza Tudóssainak, sőt az egész Hazának is, 's az ő általa formált nagy számú derék Tanítványinak, 's Barátnak tudtokra adjuk. — Professorrá lett Pápan 1790-dik esztendőben Dec. 14-dik napján, és fáradhatatlan munkássága által, a' már szép virágzásba indult Pápai Gymnasiumot, a' Pápai Ekklesia, és a' Főtisztelendő Superintendentiák' segedelmével, tsak hamar Collegiumi rangra felemelte 's ezzel magának örökre fennmaradandó

Oszlopot emelt. — Tanítói Hivatalát példa nélkül való szorgalmatossággal, és hűséggel viselte, legnagyobb gyönyörűsége lévén abban, ha taníthatott, — és valamint egész életében elmés, jó kedvű, nyájas, és egyenes ember volt: úgy tanításai is kellemetesekek, és minden előadásai könnyűk, kedveltetők, világosok, és nyomosok voltak. — Hivatalától üres óráit többféle Oskolai Könyvek' írására fordította, mellyek a' Haza előtt esmeretesekek. Megholt a' fellyebb írt napon életének 73-dik esztendejében, — 's mivel a' mostani Cholera nyavalya veszedelmei miatt azon Halotti tiszteletet meg nem lehetett neki tenni, mellyre ő igen érdemes lett volna: halasztatott ez arra az időre; midőn az ő szomorúságra hívott Tanítványi, 's az egész Pápai Tanuló Ifjúság, a' Letzkék' beállásával össze fog gyülekezni, — most tsupán egy rövid-Beszéd mondatván el a' szabad ég alatt, az ő sírjánál, mellyben hideg tetemei Sept. 22-dik napján az örök nyugodalomra betétettek, áldott emlékezete szíveinkben fel maradván mind örökké.

Kedves Testvérem 's Nevelőm, elválni keserves
E' földön; de ha majd isteni lelked amott
Szemlélem menyben tettidnek venni jutalmát,
Boldogságodnak részese leszek azon.
Nem vettél, de nem is vártál soha földi jutalmat
Hasznos tetteidért; mennyei vár Te-read!
M. József.

A' járvány Epeveszélyről. (Folytatás.)

Orvoslása ezen nyavalyának egyedül a' forrásba jött és megrekedett epének hirtelen való kiszabadítása. Ugyan is, mind a' nyavalyára való leírt készületek, mind az ezen nyavalyának a' mostani forródzó és váltó epés nyavalyákkal való egy természete, mind a' nyavalyasúján lévő üres és epe nélkül való hányás

és laxálás; mind pedig az epe megindulásával való könnyebbülés: ellenben pedig a' meg nem indulhatás alatt meghóltaknak tele 's feszült epehólyagjok, a' kiüresedést kívánó epére mutatnak.

Ennek eszközlése módját Moskaui Status Tanátsos, most 79 esztendős, Fő Orvos Úrnak önnön tapasztalása és útmutatása szerént, én mint hajdani Jénai, most 65 esztendőmet járó tanítványa, Magyarúl Julius 17-kén 1851 ezen tzim alatt: A' Cholera-ról, leírtam, és mindjárt a' magam költségén Győröttki is nyomtattatván, T. N. Veszprém Vármegyének minden Helységei és Megyéi 's Uradalmi Tisztviselői között ingyen ki is osztogattattam. Most pedig közelébről, az ezen nyavalyával természetében mindenképpen megegyező, formájában pedig tsak a' nem együtt laxálás és hányással különböző tsak most múló nyavalyámban, a' mit használtam, azt kívánom másokkal közleni. t. i.

Augustus 24 kén lábom meghidegevévén, mihelyt fejem fájni kezdett; testem mód nélkül ellankadt, a' gyomrom émelygett, hasam korogott és erős kólikát 's különösen a' máj táján nagy nehézséget és fájdalmat éreztem: azonnal hozattam magamnak oszlató füveket, (Species cephalicae resolventes). Ezeket és szappant fele borban fele vízben megfőzetvén, a' levébe flanert mártattam és kifatsartatván két ruha között a' hasamat azzal borogattattam. Ittam gyakorta pipitér, (szekfű; szíkfű: Matricaria Chamomilla) és meliszsa herbatét; belől pedig tzitrom lével megelegített lúgsót (sal tartari, succo citri saturatus) fél nehézet, 3 untzia tseresznye vízbe felolvasztatván óránként egy egy evő kanállal. Ezekre már, minekutánna 3 nappal az előtt iszonyú béleröltetéssel való hasmenésem és azután szorulásom lett volna, Augustus 25 kén irtóztató mardo-

só keserű epét hatszor hántam, és sokat könnyebbedtem, de a' hidegségem dél-
előtti 11 órától fogva más nap reggeli 4
óráig tartott, a' midőn irtóztató bűdös
izzadás és bűdös sűrű feketés vizellet raj-
tam megindulván egészen megkönnyeb-
bedtem egész estvélig, a' midőn kívül hí-
ves voltam ugyan de belől égető forró-
ságom miatt, egész éjjel nem alhattam.
A' szám keserű és igen száraz volt, de
a' mellyet az Ugodi vas savas víz, rész-
szerént száj mosás, részszerént pedig
apródonként való lenyelés által nagyon
enyhített. Augustus 27-kén reggeli 4 óra-
tájban kezdettem szunnyadozni, a' feje-
men lévő kevés izzadással, és tűrhetőn
voltam egész 11 óráig, a' midőn gyomor
fájásom ismét előjövén, ismét hántam,
azután pedig az elébbeni tünetekkel volt-
tam mind nappal mind éjjel. Augustus
28 kán egy és fél nehézék Rhabarbará-
ból készült 4 unzia forraltnak felét bé-
vén, arra 6 napi szorulásom megin-
dult, és még az nap két grán Chininat,
és Augustus 29-kén is délelőtt 3 grán be-
vén, a' hidegem eljött ugyan, de nem
hántatott. Augustus 30-kán négyszer nap-
jába fél gránt, Augustus 31-kén pedig
délig 4 gránt bevettem, mellyekre a' hi-
degem egészen elmaradt. És ezek után
Pörje és ezerjófű herbatével élvén a' bű-
dös izzadásim is lassanként megváltoztak.

Ezen tapasztalások szerént hogy itt
minálunk az Epeveszély is tsupa Járvány
nyavalya, mint a' Skárlát vagy a' fojtó
hurút's a' t. és valamint más nyavalyának,
úgy ennek is semmi specificuma nintsen;
a' bizonyos: és így mint más nyavalyák-
ban, ugy itt is tekintetben vévén az ural-
kodó időt, a' járván nyavalyákat; min-
den beteget az ő individualis constitu-

tiója és nyavalyájának grádusa szerént
kell hol egy, hol mással, mint a' termé-
szet kívánja, gyógyítani.

Pápa körül, T. N. Veszprém Vár-
megye Pápai és Devetseri Járásiban Ju-
lius 18-kától fogva September 9 kéig,
kisebb nagyobb mértékben Cholerasok
váltak 377-en, — meghaltak 109-en, —
meggyógyultak 215-en, még beteg 53.

Ezeken kívül 57 Helységekben Sep-
tember 1-ső napjától fogva Sept. 9-kéig
forró és váltó hideglelésök találtattak más
nyavalyásokkal együtt 3240-en. Ezek köz-
zül meghaltak 47-en, megjavultak 939-
tzen, és még betegen maradtak 2263-an.

Pápán September 13-kán 1831.

Zsöldos János m. k.
Physicus.

H i r d e t é s.

Ő Felsége parantsolatjára, Sept. 18-
dikán költ Udv. Cancellariai hirdetés ál-
tal közönségessé tétetett; hogy a' Ma-
gisterium Wismuthi, mellyet Doc-
tor Leo a' Choleras betegek gyógyításá-
ra ajánlott, ezen nyavalyában felette ve-
szedelmes szernek találtatott, és ennél
fogva azzal sem mint óvó szerrel, sem
pedig mint gyógyító orvossággal élni
nem kell.

A' pénz folyamat September' 29-kén;
közép ár:

A' Státus' 5p. Centes Obligátzióji	79 1/2
Az 1820-béli sorsosok,	— —
Az 1821-béli hasonlók,	119 3/8
Bétsvárosa 2 1/2 p. Centes Bankó Obl- gátzióji, 40 1/4 for. keltek, mind Conv.	
A' Bank-Aktziák keltek	959 for. ton
Conv. Pénzben.	